

INFORMACIJA UPRAVNOM VIJEĆU O POKRETANJU POSTUPKA TRANSFORMACIJE DJEĆJEG DOMA VRBINA SISAK

Razlozi za transformaciju:

Preporuke Odbora UN-a o provedbi Konvencije o pravima djeteta

Izostanak većeg napretka u procesu deinstitucionalizacije i transformacije sustava socijalne primijećen je od strane Odbora UN-a za prava djeteta koji je razmatrao objedinjeno peto i šesto periodičko izvješće Republike Hrvatske o provedbi Konvencije o pravima djeteta i usvojio ove zaključne primjedbe/komentare na svom sastanku održanom 3. lipnja 2022.¹

Prema mišljenu Odbora UN-a za prava djeteta, područja u vezi kojih je potrebno poduzeti žurne mjere uključuju: nediskriminaciju; zlostavljanje i zanemarivanje; djecu s teškoćama u razvoju; zdravlje i zdravstvene usluge; obrazovanje, uključujući stručno osposobljavanje i orientaciju te provođenje mjera u okviru pravosuđa usmjerenih djeci. U tekstu u nastavku izdvojene su samo **one preporuke koje se neposredno odnose na proces deinstitucionalizacije.**

Obiteljsko okruženje

Odbor preporučuje da Republika Hrvatska:

- Razvije sveobuhvatan sustav socijalnih usluga na svim razinama koji obuhvaća univerzalne i specijalizirane usluge za obitelji i djecu, te proširi usluge u zajednici i usluge usmjerene obiteljima za djecu i obitelji u riziku, posebice u nerazvijenim i ruralnim područjima, uključujući kroz obiteljske centre uspostavljene pri centrima socijalne skrbi;
- Omogući centrima za socijalnu skrb odgovarajuću kadrovsku, finansijsku i tehničku podršku za učinkovito pružanje kvalitetnih usluga i učinkovit rad s djecom i obiteljima u ranjivim situacijama;
- Razvije regulatorni okvir za ugovaranje socijalnih usluga nevladinim pružateljima usluga za djecu i obitelji u riziku, koji uključuje mehanizme procjene, praćenja i kontrole kvalitete, kao i proračunska izdvajanja za specifične usluge.

Djeca u alternativnoj skrbi

Odbor je zabrinut zbog sporog napretka u procesima deinstitucionalizacije i transformacije u posljednjih 10 godina te skreće pozornost državi stranki na Smjernice za alternativnu skrb o djeci te preporučuje da država stranka:

- Usvoji jasnu strategiju za ubrzavanje deinstitucionalizacije djece, posebice djece s teškoćama u razvoju i djece mlađe od sedam godina starosti, jačanjem razvoja odgovarajućih usluga u zajednici;
- Ubrza deinstitucionalizaciju djece za koju je utvrđeno da imaju problema u ponašanju i koja su smještena u ustanove;
- Osigura dovoljne alternativne mogućnosti za skrb u obitelji i zajednici za djecu koja ne mogu ostati u svojim obiteljima, uključujući izdvajanje dostatnih finansijskih sredstava za udomiteljstvo;

¹ Republika Hrvatska ima obvezu najkasnije do 7. listopada 2027. godine dostaviti objedinjeno sedmo i osmo periodičko izvješće o provedbi UN Konvencije o pravima djeteta uključujući i informacije o naknadnim mjerama u vezi sa zaprimljenim primjedbama/komentarima.

- Proširi i ojača potporu sustavu udomiteljstva u svim regijama, posebice u urbanim područjima;
- U skladu s novim Zakonom o udomiteljstvu iz 2018. godine, osigura odgovarajuću potporu specijaliziranoj udomiteljskoj skrbi za djecu za koju je utvrđeno da imaju problema u ponašanju, djecu s teškim oštećenjima u razvoju i teško bolesnu djecu;
- Redovito nadgleda i analizira smještaj djece u ustanove i udomiteljske obitelji te olakša ponovno povezivanje djece sa svojim obiteljima kad god je to moguće ili istraži druge mogućnosti za promicanje stalnosti (kontinuiteta);
- Razvije transparentne i učinkovite postupke posvojenja kako bi se osiguralo da su najbolji interesi djece najvažniji i da se, kada je to prikladno, posvojenja realiziraju bez nepotrebnog odgađanja.

Sukladno obvezama koje je Republika Hrvatska preuzela, potrebno je izvršiti transformaciju ustanova socijalne skrbi kako bi se s institucionalne skrbi prešlo na skrb u zajednici.

Transformacija je sustavna promjena kojom se ukida dosadašnji način funkcioniranja ustanove, ali ne nužno i sama ustanova kao pravna osoba i radno okruženje.

Naša ustanova je specifična s obzirom da će se paralelno s procesom transformacije graditi nova zgrada za smještaj dvije skupine djece školske dobi (svaka po 8 korisnika) i jedna skupina od 5 korisnika predškolske dobi uz prostor za pružanje socijalnih usluga savjetovanja i psihosocijalne podrške te poludnevni boravak. U odnosu na raniji kapacitet smještaja u bivšoj zgradici gdje se moglo smjestiti 30 korisnika, smanjuje se kapacitet smještaja u novom objektu.

Transformacija ustanove socijalne skrbi u kontekstu deinstitucionalizacije uključuje promjene na svim njezinim razinama:

- strateškim ciljevima (funkcija u sustavu socijalne skrbi, funkcija u lokalnoj zajednici u kojoj djeluje),
- razvoju socijalnih usluga i načina na koji se one pružaju,
- kulturi rada i suradnji s ostalim dionicima
- strukturi radnika, oblicima i metodama rada
- promjenama u modelu i izvorima financiranja.

Putem transformacije, ustanova u suradnji sa svojim dionicima sama sebi osmišljava novi život - čija je svrha doprinos ustanove stvaranju i održavanju zajednica koje su inkluzivne i podržavajuće za svaku osobu bez obzira na vrstu i razinu potrebne podrške. Transformirane ustanove time postaju promotori i praktičari deinstitucionalizacije na razini cijelog sustava socijalne skrbi, lokalne zajednice i županijske socijalne mreže.

Procesom deinstitucionalizacije omogućuje se prelazak iz institucionalne skrbi i drugih izolacijskih i segregacijskih okruženja u neovisan život u zajednici. Učinkovita deinstitucionalizacija događa se kada se osobi smještenoj u ustanovu pruži prilika da postane punopravni građanin i preuzme kontrolu nad svojim životom, ukoliko je to potrebno, uz podršku.

Deinstitucionalizacija je složen proces koji uključuje razvoj visokokvalitetnih, individualiziranih usluga u zajednici, uključujući i one čiji cilj je prevencija institucionalizacije i prijenos sredstava od institucija za dugotrajan boravak do novih usluga kako bi se osigurala dugoročna održivost.

U skladu s UN-ovom Konvencijom o pravima djece i Smjernicama za alternativnu skrb za djecu deinstitucionalizacija djece predstavlja niz aktivnosti kojima se:

- prevenira izdvajanje djece iz obitelji podupiranjem razvoja resursa u užoj i široj obitelji i povećanjem dostupnosti usluga koje zadovoljavaju specifične potrebe djeteta i obitelji,
- potiče obiteljska reintegracija

- u slučajevima kada je izdvajanje neophodno osigurava kratkotrajna i kvalitetna skrb u udomiteljskim obiteljima i/ili manjim smještajnim kapacitetima u blizini mjesta stanovanja uvažavajući mišljenje djeteta i njegov najbolji interes.
- prepostavlja aktivnu uključenost djece u život zajednice i donošenje odluka važnih za život.

Ukratko, deinstitucionalizacija podrazumijeva promjenu institucionalne kulture i promjenu u načinu razmišljanja, pristupanju korisnicima kao i načinu pružanja usluga u skladu sa suvremenim principima uključenosti korisnika u sve aspekte razvoja, planiranja i evaluacije usluga na način da korisnici aktivno sudjeluju u svakoj fazi procesa, poticanje mogućnosti razvoja samoodređenja, samozastupanja kao i mogućnosti vršenja izbora i donošenja odluka.

Stoga je od strane Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike održana 9. svibnja 2023. godine online konzultacija u sklopu projekta tehničke pomoći Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s invaliditetom u Hrvatskoj sa svrhom predstavljanja Priručnika za strateško planiranje transformacije ustanova socijalne skrbi kao podrška u izradi individualnih Planova transformacije za ukupno 38 domova u Republici Hrvatskoj koji nemaju individualni plan. Dječji dom Vrbina Sisak ima od strane nadležnog Ministarstva odobren plan, međutim zbog izmijenjenih okolnosti uzrokovanih potresom, stav je Ministarstva da je potrebno donijeti novi plan.

Na radionici je određeno da će izrada planova ustanova ići u dvije grupe, jedna grupa odmah i druga početkom 2024. godine.

Dječji dom Vrbina Sisak iskazao je interes za uključivanje u prvoj grupi koja obuhvaća ukupno 20 domova.

Nakon radionice održan je 16. svibnja 2023. godine sastanak na kojem su bile samo ustanove koje su obuhvaćene u prvoj grupi transformacije i gdje su nam dane okvirne smjernice.

Sukladno navedenom ravnatelj je trebao donijeti odluku o pokretanju postupka transformaciju ustanove i imenovati Tim za transformaciju (odluka u privitku).

5. i 6. lipnja 2023. godine održane su radionice u Ministarstvu, od strane konzultantica Svjetske banke na temu smjernica za izradu individualnih planova procesa transformacije i deinstitucionalizacije.

Obveza Tima za transformaciju je krenuti s aktivnostima čiji je konačan ishod izrada Individualnog plana transformacije s očekivanim rokom 31.12.2023. godine.

Glavne zadaće tima za transformaciju su:

- uz vodstvo ravnatelja, organizirati i provesti proces izrade Plana transformacije
- osigurati informiranost i mogućnost za uključivanje svih zaposlenih u proces izrade Plana transformacije
- prikupiti i analizirati potrebne podatke za izradu Plana transformacije
- informirati, konzultirati i prema potrebi uključiti lokalne dionike procesa transformacije ustanove u izradu Plana transformacije
- pripremiti pisani prijedlog dokumenta *Plan transformacije ustanove* i dostaviti ga ravnatelju na razmatranje i upućivanje Upravnom vijeću na usvajanju koji se potom dostavlja u Ministarstvo na suglasnost.
- pratiti provedbu Plana transformacije u skladu s definiranim okvirom za praćenje.

Nakon imenovanja Tima za transformaciju, održana su tri sastanka Tima gdje su podijeljeni zadaci i započete su predradnje za prikupljanje podataka.

Dana 14. lipnja 2023. godine, održan je skup zaposlenika na kojem se zaposlenike detaljno upoznalo s vrlo zahtjevnim procesom transformacije, predstavljen im je nacrt plana rada Tima za transformaciju te su pozvani da iskažu interes za uključivanje u radne skupine.

Određene su dvije radne skupine:

1. Radna skupina za analizu i razvoj usluga, pripremu korisnika, obitelji i zajednice
2. Radna skupina za pripremu radnika i razvoj resursa

Tim za transformaciju izradio je Plan rada Tima za transformaciju koji je odobren od ravnateljice i dostavlja se Upravnom vijeću na uvid uz obrazloženje koordinatorice Tima za transformaciju.

Dana 5. i 6. srpnja 2023. predviđena je dvodnevna radionica u prostorima Dječjeg doma Vrbina Sisak od strane konzultantica koje su određene za našu ustanovu, a u cilju definiranja ključnih dionika i dalnjih koraka koje je potrebno poduzimati.

O svim aktivnostima Upravno vijeće će biti informirano na sjednicama Vijeća.

Od strane konzultanata Svjetske banke dostavit nam će se finalna verzija Priručnika, priloga i uputa. Čim nam iste budu dostavljene u elektronskoj verziji, proslijedit će se Upravnom vijeću. Očekivani termin je 21. lipnja 2023. godine.

Za uspješnost deinstitucionalizacije, od presudne je važnosti da u procesu planiranja sudjeluju svi ključni dionici – zaposlenici, korisnici, njihove obitelji/skrbnici te drugi pružatelji usluga i podrške u socijalnom uključivanju u zajednicu – njihovo sudjelovanje u fazi planiranja povećava šanse za njihov aktivni doprinos provedbi Plana transformacije.

Za uspješnost transformacije ustanove važno je i poticajno zakonodavno i institucionalno okruženje koje se očituju u definiranim nacionalnim polutkama, propisima i pravodobnim programima financiranja koji pospješuju deinstitucionalizaciju, ali i u kvaliteti i dostupnosti ulaznih podataka o potrebama korisničke skupine na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini, koje ustanove prikupljaju za potrebe planiranja u uskoj suradnji s nadležnim institucijama.

U Sisku, 16. lipnja 2023.

Ravnateljica

DJEČJI DOM VRBINA SISAK
1 SISAK, Ulica lipa 11
Mr.sc. Durdica Pavetić-Herkov